

Franjo Tannhäuser, Volbenk pl. Bibriach (?), Janez Gleismüller iz Št. Vida, Maksimilijan Hiltprant, mestjan in mestni pisar v Vélíkovcu; skupaj 7 odbornikov, —

iz Kranjske: Arnold, opat iz Kostanjevice, Janez pl. Auerberg, iz Vrzdence, deželni glavar; Bernard pl. Reinach, vitez, Urh Wernecker, glavar v Kostanjevici, Peter Geisler, mestjan in svetnik v Ljubljani, vseh skupaj 5 odbornikov, —

iz Tirolske je prišlo 8 odbornikov, —

iz krajnih dežel vseh skupaj 26 odbornikov.

Ta lepi zbor 68 odbornikov, prelatov, gospodov, vitezov, vojakov in mestjanov, med njimi nekatere pravnike, je sprejelo v Innsbruku 7 cesarskih svetnikov, katere je tudi cesar tjakaj poslal s pooblastilom dne 7. januarija, in podukom istega datuma.

Istega dne, ko so prišli odbori, je bil prvi zbor. V imenu cesarjevem stavljeni predlogi so se glasili:

- 1) O mirovnem sklepu z Benetkami.
- 2) O nasprotnem svetu, pomoči in podpori dednih dežel med sabo, ako se pripeti kak napad.
- 3) O rešitvi zastavljenih dohodkov in kroninega imetja.
- 4) O ustanovitvi posebnega dvornega svetovalstva kakor višje gospóske, da se uravná „dobra vlada“ po vseh deželah, in vsakdo nahaja pravice vsak čas ter se tako ohrani mir in edinost; zato naj bi odbori poleg dobrega sveta privolili potrebno novčeno podporo, da se
 - a) reši kronino imetje;
 - b) da se plačujejo dvorni troški za cesarja in obe njegovi kraljevi hčeri;
 - c) da se ustanovi dober strojen red v posameznih deželah in utrdi skupna uprava.

Sad štirimesečnih obravnav odborov deželnega zbora leta 1518. je dozorel dne 24. majnika leta 1518. v tako zvani knjigi „Innsbrucker Libelle“ s podpisom kancelarja Ferentainerja.

Ako premotravamo, po kakošnem načinu so ta določila Avstrijske dedne dežele v lepo skupino posebne vrste združile, se pokažejo naslednje točke:

- 1) Posamezne dedne dežele bi morale nasprotno v podporo in brambo zavezane biti za pet let;
- 2) dvorni svet 18 oseb, katerih imenovanje (po cesarjevi vrnitvi) ima izvršiti državni zbor, je imel namen, v obližji cesarjevem delati kakor njegov svetovalni kolegij;
- 3) razven tega je imelo šest dvornih svetnikov nalog, kakor reformatorji delati red pri upravi in pravnstvu v prihodnjih dveh letih. Veče število njih naj bi bilo domačinov, da so v skupnem dvornem svetu zastopane vse dedne dežele. Njih plačila so bila natanko določena;
- 4) vlade sedež naj bi po libellu Avgsburškem bil na Dunaji, a za poskušnjo eno leto v Bruku na Muri;
- 5) deželni maršali, deželni glavarji i. d. naj „zvesto gojé in spolnujejo po običaji vsake dežele“ deželno pravico in sodnijsko upravo;
- 6) svoboščine in pravice stanov posamesnih dežel so se v novo potrdile, dà, celó pravico davek nakladati je dala stanovom, da se dobodo potrebni novci.

Tako je bilo uravnano občinstvo Avstrijskih dednih dežel za cesarja Maksimilijana I.

Ni treba dostavljati, da se je počasi tudi tû marsikaj premenilo, da so se osobito v dôbi tako zvane reformacije stanovske razmere temeljito predrugačile, a nikakor ne v smislu svoboščin. Ustava cesarja Ferdinanda III. za Česko dokazuje, kako boječe so se stanovi zopet poskušali razvijati. Za Jožefa II. se ta

zgodovinsk razvoj v novo pretrga in za Leopolda II. v poslednjem desetletji minulega veka je bil ves napor še bolj oddaljen od vrhunca, katerega je bila dosegla stanovska svoboščina pred reformacijo. Absolutizem je popolnem zadušil brleči plamenček in revolucija je raztrgala vez zgodovinskemu razvoju Avstrijskega ustavnega življenja.

Od tedaj se delajo vedno poskušnja za poskušnjo — a ne na tleh zgodovinskih, temuč, kakor se govori — na ustavnih tleh.

V deželnem zboru odborov leta 1518. vidimo skupščino mož vseh takrat pravico imajočih stanov različnih dežel na podlagi prostega cesarskega poziva o najvažnejših vprašanjih svojih dni in najimunitniših zadevah svojih dežel posvetovati se in sklepati. V štirimesečni seji so se rešile vse zadeve, katere so bile cesarju pri srci.

Vidimo, da so poslanci mandate vestno izvrševali in da poleg vse podločnosti do cesarja so vedeli varovati kakor „svobodni“ možjé svoboščine svojih dežel. Nasledek njih obravnav je bila — velika vrsta dejanj.

In vendar niso bile te dedne dežele hiše Habsburške zavezna država, niti ne državna zaveza, niti ne personalna unija.

Kje pa je tû ustava imela svoja tlà?

Tla so bila — zgodovinska. —

Ta zanimivi članek smo posneli z obširnega sestavka v „Kärnt. Volksst.“, ki nam kaže, da federalizem, ki je naš vzor, ne bi bil s trte zvita oblika Avstrije. In če zdaj še druzega nič, vsaj — „meminisse juvat.“

Slovensko časništvo.

* „Cerkveni glasbenik“ je naslov časniku, ki je kot „organ Cecilijinega društva“ v Ljubljani začel izhajati in katerega 1. list za mesec maj je prišel ravnokar na svitlo. Firma vredništva sama že nam je porok, da bode list dober, kajti odgovorni vrednik „Glasbenikovih“ člankov je prof. Jan. Gnjezdá, vrednik muzikalnih prilog pa prof. Ant. Förster. — V prvem listu nahajamo dva uvodna članka: „Kaj je cerkvena glasba in njeno notranje bitstvo?“ in „Kakih misli je mnogoterno še katoliška duhovščina zastran cerkvene glasbe?“ Potem sledí več manjših sestavkov, spadajočih v kroniko Cecilijinega društva, dopisi, oglasnik muzikalij itd. Muzikalne priloge so: „Offertorium in ascensione domini“, „Prva in druga pesem sv. rožnega venca“ (iz leta 1678.), „Pangue lingua“ — vse harmonizoval Ant. Förster. — Ker bode „C. glasb.“ izhajal začetkom vsacega meseca, se bode tudi gledé prilog oziral na potrebe istega meseca ter prinašal pesmi njegovih praznikov. — Tako je vse lepo vredjeno, da bode list vstrel namenu svojemu. Tudi oblika njegova v veliki osmerki je pripravna, tisek in papir lep. Do konca letošnjega leta veljá „Cerkv. glasb.“ 1 gold. 50 kr., za ude Cecilijinega društva pa 1 gold. Naročila sprejemajo v Alojznici.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Razume se, da sem to pismo hipoma prebral. Ker se mi je pa zdelo nevarno, pokazati ga brž Dolarju,